

ДИХОТОМІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ: ТРАДИЦІЙНІСТЬ VS НОВАЦІЙНІСТЬ

Реферат. Розглядається діалектична дихотомія традиційності та новаційності. Описується функціональне навантаження традиції в існуванні суспільства. Визначається традиційність передумов виникнення та закріплення у суспільній практиці новаційних елементів. Наведені наукові підходи до розгляду сучасності: прогресистська парадигма; критика індустріальної доби; порівняльний аналіз традиційного та постіндустріального суспільств. Висвітлені кризові явища в українському та світовому соціумі

Ключові слова: традиційне суспільство, соціальна реальність, традиція, новація, модернізація, криза цивілізації.

На сучасному етапі розвитку філософія стикається з низкою соціальних протиріч властивих процесам модернізації. У соціальній реальності постійно відбувається зіткнення протилежностей – традицій і новацій як чергування діяльності відтворення та продукування. Взаємопроникаючи, вони утворюють цілісність, яка відображає внутрішнє протиріччя стабільного та мінливого станів у процесі розвитку. Процес суспільного розвитку передбачає піднесення та удосконалення культури, створення нових духовних цінностей, виникнення традицій, що фіксують новий досвід, визнають об'єктивну форму суспільного розвитку та встановлюють передумови суспільних процесів у майбутньому.

Намагання осмислити дихотомічну взаємодію традицій та новаторства в розвитку соціальної реальності визначили інтерес філософської науки до емпірично-описових і теоретико-концептуальних досліджень цього феномена. В давнину та в середньовіччі традиція розглядалась як моральний норматив, звичай, закон, дотримуючись якого людина і суспільство набувають гармонії та порядку. М. Бердяєв, М. Вебер, М. Данилевський, А. Шюц, П. Юркевич [1] поглиблюють межі сприйняття традиції, визначають необхідність пізнання різних видів традицій народів та держав. У періоди соціальних революцій традиція та традиціоналізм прирівнювались до регресу і перешкод у суспільному розвитку. На сучасному етапі розвитку світового суспільства, що супроводжується кризовими явищами породженими процесами трансформації індустріального суспільства, звернення М. Фуко, Є. Шацьким, Е. Шилзом, П. Штомпокою [2] до дослідження традиціоналізму пов'язане з пошуком нових системних чинників стабільності сучасного суспільства, а також з метою встановлення ефективного співвідношення традицій і новаторства в суспільному розвитку. Сучасна українська філософська наука представлена низкою науковців, які досліджують різні проблеми українського традиціоналізму: М. Попович, О. Забужко, О. Власюк, М. Голянич та інші [3].

Мета роботи полягає у розкритті діалектичних засад дихотомії традиції та новаторства соціальної реальності.

Дисонанс між «традиційним» і «сучасним» зіграв дуже важливу роль у «класичних» дослідженнях та сучасній науковій літературі. «Традиційне» суспільство найчастіше описувалося як статичне, якому властивий малий ступінь диференціації й спеціалізації, урбанізації й освіченості. «Сучасне» суспільство розглядалося як втілення високого рівня диференціації й урбанізації, освіченості й доступності засобів масової інформації. «Традиційне» суспільство засноване на владі «традиційної» еліти, а «сучасне» суспільство на широкій участі мас, що не приймають традиційних принципів легітимності й правителів. «Традиційне» суспільство в силу самого визначення було обмежене культурними межами, затвердженими традицією, у той час як «сучасному» суспільству властива культурна динаміка й орієнтація на зміни й інновації.

Цей принцип протиставлення сучасного і традиційного породив дуже спірне розуміння відносин між сучасними й традиційними елементами в процесі розвитку суспільства. Відповідно до цього розуміння, постійний розвиток і модернізація в різних інституціональних сферах залежать від ступеня руйнування всіх традиційних елементів або рівнозначні такому руйнуванню. Зменшення впливу традицій посилює спроможність суспільства справлятися з викликами часу, соціальними силами й можливістю розвивати власну інституціональну структуру.

Ізраїльський соціолог Ш. Ейзенштадт слушно зауважує, «чим сильніший компонент традиційної регуляції (родина, громада, політичний інститут) піддається руйнуванню, тим більший ступінь дезорганізації, злочинності й хаосу, а не утвердження сучасного життєздатного порядку» [4, с. 209]. Сьогодні показало правильність цього твердження для нинішнього етапу проведення соціальної модернізації українського суспільства, яке протягом ХХ ст. деформувалося побудовою класового, а не громадянського суспільства. Успішна модернізація може бути проведена лише на основі елементів традиційної регуляції, що відповідають її спрямованості. Стійке функціонування сучасного суспільства багато в чому залежить від наявності відповідних традиційних передумов, від їхнього використання й включення в сучасну систему. Для стабільного розвитку суспільства, Ш. Ейзенштадт вважає необхідно переглянути співвідношення традицій і новаторства, провести аналіз чинників усередині традиційного суспільства, що сприяють і заважають процесу змін, аналіз місця цих чинників у загальній структурній і культурній системі регуляції [4, с. 207].

Одним із принципів розвитку суспільства є внутрішня самоорганізація соціальних явищ і процесів під впливом зовнішнього середовища. Вона сприяє збереженню цілісності й упорядкованості суспільної системи. Взаємодія та функціональне навантаження традицій і новаторства проходить певні етапи характерні розвитку суспільства. На етапі становлення суспільство отримує характеристики внутрішньої цілісності та системності за рахунок створення стабільної основи у вигляді традиції, що забезпечує первинний порядок

потенційного розвитку. Спочатку традиція функціонує як розрізнені елементи новації. Згодом відбувається структурне оформлення змістового ядра у вигляді способів і форм матеріальної й духовної діяльності, що засвідчили ефективність у процесі тривалої практичної апробації. Традиція підтримує інтеграцію її носія: соціального суб'єкта (групи, суспільства), визначає рольові (нормативні) моделі членів соціуму й здійснює контроль у сфері суспільних відносин. На етапі незмінного функціонування в суспільстві відбувається постійне відтворення традицій, у збалансованій взаємодії з інноваціями, що зумовлює досягнення суспільною системою завершених форм без втрати початкової конфігурації. На певному етапі за допомогою традиції підтримується довготривала регуляція та управління соціальними процесами шляхом надання зразків інститутів, організацій тощо. На етапі трансформації відбуваються якісні зміни об'єктивних умов функціонування суспільства, ефективність традицій певною мірою втрачається, але їхня позитивна основа стає джерелом формування новаторства, продуктивна діяльність якого веде до встановлення нового рівня розвитку суспільної системи. У період трансформації або структурних деформацій провідною функцією традиції є захист суспільства від дезорганізації. Це певною мірою пояснює необхідність звернення української керівної еліти до традиційних основ українського народу задля стабілізації суспільного розвитку в нових умовах.

Існує об'єктивний соціально-психологічний механізм взаємодії суспільства та особистості в системі традиції. За допомогою механізму соціальної пам'яті накопичений соціальний досвід (традиція) зберігається, систематизується, відтворюється і передається. Індивідуальність залучається до традицій у процесі соціалізації, через спілкування. У процесі комунікативної взаємодії формуються уявлення про традиції та ставлення до них. У колективі традиція зберігається і відтворюється у міжособистісній діяльності, за відсутності якої вона переходить у пасивну соціально-історичну спадщину [5, с. 12].

Стосунки індивідів у суспільстві стають динамічнішими, що викликає необхідність вироблення механізмів взаємодії особистості та сучасного суспільства. Традиційні етичні системи цінностей доповнюються новою технологією міжособистісних взаємин. Утворюється набір поведінкових процедур, характерних суспільству в окремі етапи його розвитку, а тому включає можливість для всіх зацікавлених осіб обговорення, оцінки і вибору, а не тільки опори на деякі епістемологічно визнані установки [6]. Дж. Грей зазначає, що сучасний розум претендує на раціональне конструювання реальності й конструює універсальні принципи, згідно з якими забезпечується найкращий соціальний устрій і найкращі соціальні інститути. Найкращим є суспільство, де раціонально побудовані відносини впливають із природи індивіда і є діями індивіда, а не діями, що диктуються соціальними інститутами [7, с. 132]. Тому К. Поппер висловив недовіру щодо можливості соціального проекту побудови суспільства в цілому, адже хід історії неможливо передбачати раціональними методами, він залежить від соціальних дій окремих індивідів, що не можуть ставити перед собою завдань складних,

довгострокових і широких перетворень, а керуються конкретною ситуацією [8, с. 50].

Будь-яка соціальна схема пропонує індивіду ціннісну систему, бачення пріоритетів та основних чинників людського буття. Соціально значущі цінності означені у культурі, яка звільняє особистість від необхідності світоглядного пошуку. Культура визначає орієнтири не тільки у межах сьогодення, а й майбутнього, про можливість якого нічого не можна сказати заздалегідь. Справжня цінність світоглядної системи ставиться під сумнів тоді, коли вона вже не відповідає потребам функціонування самої системи. Так з'являється необхідність аналізу власних засад, що загрожує руйнуванням системи соціальної дії, на якій засноване суспільство. У соціальній сфері постає потреба повернутися до первинних цінностей, заснування яких започаткувало епоху соціальної дії [6]. Мотиви діяльності людини, визначені М. Вебером, можна звести до традиції чи до мети, а усіяка дія виступає як традиційна чи викликана раціонально усвідомленою метою – цілераціональною. Дії індивіда можна назвати цілераціональними, якщо в них усвідомленою є не тільки мета, а й засоби діяльності та її побічні результати [9, с. 635].

Наукова філософська думка деякий час була зосереджена на виявленні природи сучасного соціального порядку. Дискусії з приводу якісних і організаційних характеристик сучасного суспільства, торкалися проблеми місця традиції в культурному й соціальному житті. В оцінці значення традицій для суспільства існують відмінні ідеологічні позиції. Консерватори відстоювали важливість традиції. Ліберали наголошували на можливості звільнення людини і суспільства від традиції показуючи перспективи, що відкриваються на такому шляху розвитку суспільства. Революціонери розглядали лібералів як прихованих традиціоналістів. Проте, незалежно від ідеологічної установки щодо традиції, загальна позиція полягала у тому, що відносна значущість традиції є одним із найважливіших критеріїв, що відрізняють досучасне суспільство від сучасного. У середині ХХ ст. наростає критика ранніх теорій модернізації, що підірвала більшість її положень. Об'єктом критики стала нездатність пояснити розмаїття перехідних суспільств, властивої їм внутрішньої динаміки, можливості самостійного розвитку сучасних диференційованих політичних та економічних комплексів. Критика ранніх підходів спрямована проти дихотомії традиція – сучасність, на виявлення неісторичності й західного вектора цієї моделі. Інший напрямок критики спрямований на базові теоретичні та аналітичні передумови цієї моделі, передумову «розвитку» як еволюційного процесу, «функціонально-структурної» схеми аналізу облаштування суспільства [6].

Напрямом критики стало виявлення значної розмаїтості традиційних суспільств за ступенем того, наскільки традиції затримували або полегшували перехід до сучасності. Не менш важливим елементом критики стало підкреслення розходження між традицією й традиціоналізмом. У роботах Е. Шилза, В. Хозелиця й інших учених традиціоналізм визначається як крайня, негативна реакція на вторгнення сил сучасності [10]. Традиція установлювалася

як накопичувач форм поведінки й значень даного суспільства. Критика лунала і до «нового відкриття» факту сталості у сучасних суспільствах і тих, що модернізуються, традицій, обов'язкових форм поведінки, що йдуть із минулого. Інша тема критики розкривала, що традиційні інститути й групи, виявлялися здатними до ефективного перетворення свого функціонування в сучасних умовах. Останнім напрямком стало визнання того, що слідом за початковими фазами незалежного розвитку, коли нові еліти орієнтувалися на «сучасні» (західні) моделі, починають знову проявлятися колишні, традиційні принципи й моделі.

Критика призвела до утвердження декількох аспектів варіативності інституціональних сторін модернізації. Це визнання можливості того, що модернізація може мати частковий характер, тобто формування нових інститутів або сучасних організаційних принципів не обов'язково приводить до цілісного відновлення суспільства, а може навіть супроводжуватися зміцненням традиційних систем через вплив нових форм організації. Усе більше визнавалася системна життєздатність перехідних суспільств через створення своїх особливих механізмів стабільності й самозбереження. Одержало визнання положення щодо логіки й типу розвитку, які обумовлені аспектами традиційного облаштування суспільства й повинні тлумачитися у зв'язку з ними. Визнання значення історичних сил привело до виявлення відносної самостійності символічної сфери відносно структурних аспектів соціальної регуляції. Цей процес отримав особливе значення для переоцінки місця традицій у суспільному житті.

Звинування у неісторичності моделі модернізації розгорталося у двох напрямках [11, с. 473]. В одному підкреслювалася необхідність розгляду процесів сучасного розвитку в різних суспільствах не як передбачуваного руху до кінцевої стадії, а як розгортання традиційних сил, властивих цьому суспільству. В іншому напрямі підкреслювалася специфіка і унікальність історичного досвіду й обставин процесу модернізації. Процес модернізації не має універсального характеру, він не властивий природі кожного суспільства. Цей процес відбиває унікальну історичну ситуацію, пов'язану з поширенням західної культури в усьому світі, що доповнюються спробами країн, які розвиваються, запозичити ранні моделі індустріалізації, суспільної уніфікації.

Важливим напрямом для наукової критики є ідеї марксистської філософської концепції. У ній показується необхідність врахування характеру поширення капіталізму й міжнародної системи відносин, що включає панівні й підлеглі суспільства. У марксистській теорії говориться, що найважливіша причина розходжень у стані сучасних і традиційних, розвинених і слаборозвинених суспільств, у нерівності відносин, що створюються імперіалізмом і колоніалізмом та супроводжуються експлуатацією й залежністю. Традиційні суспільства, як і розвинені, не позбавлені підприємницької орієнтації, спеціалізації й диференціації, необхідних для розвитку. Проте суспільства, що раніше процвітали, тепер є слаборозвиненими в результаті втручання імперіалістичних інтересів у їхню економіку. Розвиток

торгівлі й «допомоги» розширює матеріальну прірву між багатими і бідними націями. Короткозорість теоретиків модернізації, якщо вона не впливає з їхніх ідеологічних установок, є результатом їхнього прагнення розглядати суспільства в стані статичної ізоляції й нездатності враховувати характер міжнародних відносин як в історичному плані, так і в сучасних умовах. Відповідно до концепції структурної недорозвиненості до предмету розгляду мають увійти структура й функціонування єдиної міжнародної системи господарства [11, с. 475].

Нова цивілізаційна тенденція, що почала розвиватися в Західній Європі у ХІХ ст., поширилася по світу, створюючи нову міжнародну економічну й культурну систему. Сили цієї системи спочатку в Європі й Америці, потім у Росії і Японії постійно впливають на світові цивілізації й суспільства, породжуючи в них різні реакції. Проблеми, з якими зіткнулися ці суспільства, були подібні тим, що виникали у ході європейського розвитку. Загальні умови відрізнялися від тих, у яких формувався новий соціальний характер Західної Європи. Модернізація мала ендогенний характер у Західній Європі, у той час як її поширення в Центральній і Східній Європі, в Азії та Африці, частково у Латинській Америці стало результатом впливу зовнішніх сил на традиційні суспільства й цивілізації. Вплив мав певні форми. Він підривав традиційні основи господарської, політичної й соціальної організації. Сили західної модернізації створювали новий міжнародний порядок, у якому головним фактором, що визначає місце в міжнародному порядку, стала економічна та політична потенція. Сили сучасності створювали у традиційних суспільствах потребу зростання участі громадян у справах центру.

Нині людство зіштовхнулося з низкою глобальних проблем, що потребують розв'язання на концептуальному та практичному рівнях. Фактично можна говорити про безліч малих та великих криз у найрізноманітніших сферах життя: економіці, політиці, культурі, екології тощо. Всі вони є частинами загальної кризи сучасної цивілізації. Криза сучасного українського суспільства є складовою частиною світових процесів. Боротьба різних трендів – новаційних тенденцій і устремління до європейської моделі ціннісних настанов з одного боку, а з іншого традиційно орієнтованих верств суспільства призвела до політичної кризи і збройного протистояння з апологетами радянських часів. Активна участь західних та східних держав у політичній кризі останніх років показує глобалізованість і залучення українського суспільства у макропроцеси та світову кризу у сферах безпеки, політики, економіки та ін.

Відбувається перехід до принципово нового світу, нового суспільства. Деякі дослідники називають його постіндустріальним (О. Белл), інші – суспільством третьої хвилі (Е. Тоффлер), або інформаційним суспільством. Світ вступає в принципово нову добу, добу постіндустріального суспільства, стверджує український дослідник проблем традиціоналізму Е. Юрченко [12]. У сучасній науці сформульовано декілька підходів до проблем сучасності. Перший заснований на новоевропейській прогресистській парадигмі та вірі в те, що проблеми будуть розв'язані в процесі суспільного і науково-технічного

розвитку. Інший спирається на тотальну критику індустріальної доби та апологетику доіндустріального суспільства. Третій підхід лежить у порівняльному аналізі традиційного та постіндустріального суспільств та у виділенні спільних для них моментів.

Кризі індустріального суспільства властиве поживлення антипрогресистських ідей та прихильників доіндустріального традиційного ладу. Зростає конкуренція двох фундаментальних парадигм – прогресистської та традиціоналістичної. Прогресистська модель пропагує прискорення переходу до нового постіндустріального ладу, а традиціоналістична закликає до відродження традиційного порядку, який витіснив індустріалізм. Прогресисти покладають надії на вирішення сучасних проблем за допомогою науки та техніки, вдосконалення соціального ладу. Прогресисти обґрунтовують свою позицію, виходячи з соціально-економічних реалій та об'єктивних тенденцій у сучасному світі.

Погляди традиціоналістів ґрунтуються на етнічності, релігійності та інших фундаментальних факторах, що вкорінені в людську екзистенцію. Виживання основ традиційного суспільства в індустріальну добу, що продовжують впливати на суспільні процеси в умовах її закінчення, свідчить про життєздатність традиціоналізму. Побоювання поширення екстремістських напрямів традиціоналістичного розвитку змусив прогресиста Е. Тоффлера згадати про можливість повернення в темні століття, що охопили всю планету [13, с. 451]. В умовах переходу від суспільної формації другої хвилі до доби третьої хвилі людина нашттовхується на психологічні проблеми пов'язані з адаптацією до нових змін. Людина вдається до захисного психологічного механізму і знаходить захист у традиційних цінностях та уявленнях.

Послаблений індустріалізм не зміг запропонувати альтернативу традиційному порядку та породив постіндустріалізм. У ситуації «зіткнення хвиль», про що говорить Е. Тоффлер, світ зіштовхнеться з тотальними потрясіннями, які мали місце під час переходу від традиційного ладу до індустріального. Ситуація ускладнюється існуванням вже трьох протилежних напрямів: традиціоналізму, індустріалізму та постіндустріалізму. У постіндустріальному суспільстві пануючим прошарком є інтелектуали, оскільки основною цінністю постіндустріального суспільства є знання [14, с. 116]. В міру трансформації сучасного суспільства в постіндустріальне компонент знання в тріаді влади підсилюватиметься. За першої хвилі основним «аргументом» влади була сила. У цивілізаційній формації другої хвилі домінував грошовий фактор. Владні структури постіндустріального суспільства акцентують свою увагу на інформації. Високоякісна влада передбачає ефективність – досягнення мети з мінімальним застосуванням влади [13, с. 37]. Про збільшення цінності інформації Т. Сакайя твердить: «Конструктору потрібні стіл, олівці, косинці та інші інструменти для графічного втілення своїх ідей. Більшості програмістів для роботи достатньо невеличкого комп'ютера. Сьогодні ці інструменти реально придбати будь-якій людині» [15, с. 68].

Отже, проблеми дихотомії традиціоналізму та модернізму зумовлені станом, в якому перебуває сучасне українське суспільство і світ, що породжують волю до об'єднання споріднених цивілізаційними засадами країн. Взаємодія традицій і новаторства є необхідною, об'єктивною умовою, що забезпечує розвиток та прогрес. Перехід суспільства на новий якісний рівень системної організації є наслідком функціонування спадкових зв'язків самоперетворення: самовідтворення незмінної діяльності у традиції та самоформування якісно удосконаленої діяльності новаторства. Розвиток включає в себе розгортання системного причинного відношення, тому зміни об'єктивних умов розвитку суспільства можуть стати причиною зміни взаємодії традицій та новаторства і привести до нового типу взаємозв'язку між ними.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вебер М. Основные социологические понятия / М. Вебер. // Избранные произведения; пер. с нем.; сост., общ. ред. и послесл. Ю. Н. Давыдова; предисл. П. П. Гайденко; коммент. А. Ф. Филиппова. – М.: Прогресс, 1990. – 764 с.; Шютц А. Смысловая структура повседневного мира: очерки по феноменологической социологии / Сост. А. Я. Алхасов; пер. с англ. А. Я. Алхасова, Н. Я. Мазлумяновой; Научн. ред. перевода Г. С. Батыгин. – М.: Институт Фонда «Общественное мнение», 2003. – 336 с.
2. Фуко М. История безумия в классическую эпоху / М. Фуко. – СПб, 1997. – 576 с.; Шацкий Е. Утопия и традиция / Е. Шацкий; пер. с пол. – М.: Прогресс, 1990. – 455 с.; Шилз Э. О содержании термина «традиция». Сравнительное изучение цивилизаций / Э. Шилз, сост., ред. и вступ. ст. Б. С. Ерасов / Хрестоматия. – М.: Аспект Пресс, 1998. – С. 240–245; Штомпка П. Социология социальных изменений / П. Штомпка; пер. с англ. под ред. В. А. Ядова. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 416 с.
3. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: франківський період / О. Забужко. – К.: Факт, 2006. – 156 с.; Попович М. В. Нарис історії культури України / М. В. Попович. – К.: «АртЕк», 1998. – 728 с.; Власюк О. С. Український соціум / О. С. Власюк, В. С. Крисаченко, М. Т. Степико та ін.; за ред. В. С. Крисаченка. – К.: Знання України, 2005. – 792 с.; Борисова Ю. В. Традиціоналістські та модерністські цінності в структурі молодіжної ціннісної свідомості: соціологічний аналіз: Автореф. дис... канд. соціол. наук: 22.00.01 / Ю. В. Борисова.; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. – Харків, 2001. – 18 с.
4. Эйзенштадт Ш. Принципы и структура цивилизационных изменений изменения в традиционных обществах. Сравнительное изучение цивилизаций / Ш. Эйзенштадт; под ред. и вступ. ст. Б. С. Ерасова. // Хрестоматия. – М.: Аспект Пресс, 1998. – С. 207–211.
5. Шейко О. С. Традиція як фактор саморозвитку суспільства: Автореф. дис... канд. філос. наук: 09.00.03 / О. С. Шейко.; Запоріж. держ. ун-т. – Запоріжжя, 2001. – 21 с.

6. Никифорова Л. А. Ідентичність особистості в умовах ринкового суспільства. [Електронний ресурс] / Л. А. Никифорова // Мультиверсум. Філософський альманах. – К.: Центр духовної культури. – 2005. – № 48. – Режим доступу: http://www.filosof.com.ua/Jornel/M_48/Nikiforova.htm
7. Грей Дж. Поминки по Просвещению: политика и культура на закате современности / Дж. Грей // Серия «Логос-Новая наука политики». – М.: Праксис, 2003. – 368 с.
8. Поппер К. Ницета историцизма / К. Поппер // Вопросы философии. – 1992. – № 8–10. – С. 49–79.
9. Вебер М. Основные социологические понятия / М. Вебер.; пер. с нем.; сост., общ. ред. и послесл. Ю. Н. Давыдова; предисл. П. П. Гайденко; коммент. А. Ф. Филиппова // Избранные произведения. – М.: Прогресс, 1990. – 764 с.
10. Шилз Э. О содержании термина «традиция». Сравнительное изучение цивилизаций / Э. Шилз; сост., ред. и вступ. ст. Б.С. Ерасов. // Хрестоматия. – М.: Аспект Пресс, 1998. – С. 240-245.
11. Эйзенштадт Ш. Новая парадигма модернизации – распад ранней парадигмы модернизации и пересмотр соотношения между традицией и современностью. Сравнительное изучение цивилизаций / Ш. Эйзенштадт; под ред. и вступ. ст. Б. С. Ерасова // Хрестоматия. – М.: Аспект Пресс, 1998. – С. 470–479.
12. Юрченко Е. А. Традиціоналістська парадигма соціальної модернізації [Електронний ресурс] / Е. А. Юрченко. // Мультиверсум. Філософський альманах. – К.: Центр духовної культури, – 2004. – № 42. – Режим доступу: http://www.filosof.com.ua/Jornel/M_42/Jurchenko.htm
13. Тоффлер Э. Метаморфозы власти / Э. Тоффлер. – М.: «АСТ». – 2003. – 669 с.
14. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек / Ф. Фукуяма. – М.: АСТ, 2001. – 488 с.
15. Сакайя Т. Стоимость, создаваемая знанием, или история будущего / Т. Сакайя; под. ред. В. Л. Иноземцева // Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология. – М.: Academia, 1999. – С. 340–371.

REFERENCES

1. Weber M. Basic sociological concepts / M. Weber. – Moscow: Progress, 1990. – 764 (in Russian); Schütz A. The semantic structure of the everyday world: essays on the phenomenological sociology / A. Schütz. – Moscow: Institute Foundation «Public Opinion», 2003. – 336 (in Russian).
2. Foucault M. The history of madness in the classical age / M. Foucault. – St. Petersburg, 1997. – 576 (in Russian); Shchackyi E. Utopia and tradition / E. Shchackyi. – Moscow: Progress, 1990. – 455 (in Russian); Shchilz E. The content of the term «tradition». Comparative study of civilizations / E. Shchilz. – Moscow: Aspekt Press, 1998. – pp. 240-245 (in Russian); Sztompka P. Sociology of social change / P. Sztompka. – Moscow: Aspekt Press, 1996. – 416 (in Russian).

3. Zabuzhko O. Philosophy of the Ukrainian Idea and the European Context: Franko period / O. Zabuzhko. – Kyiv: Fakt, 2006. – 156 (in Ukraine); Popovich M. Outline of the cultural history of Ukraine / M. Popovich. – Kyiv: «Artek», 1998. – 728 (in Ukraine); Vlasuk A. Ukrainian society / A. Vlasuk, V. Krysachenko, M. Stepiko and other. – Kyiv: Knowledge of Ukraine, 2005. – 792 (in Ukraine); Borysova Y. Traditionalist and modernist values in the structure of value consciousness of youth: sociological analysis (Sociology) / Y. Borisova. / Kharkiv National University. – Kharkiv, 2001. – 18 (in Ukraine).
4. Eisenstaedt S. The principles and structure of civilization changes changes in traditional societies. Comparative study of civilizations / S. Eisenstaedt. – Moscow: Aspekt Press, 1998. – pp. 207–211 (in Russian).
5. Shcheyko O. Tradition as a factor of social self (Pilosophy) / Shcheyko O. – Zaporizhye State University. – Zaporizhye, 2001. – 21 (in Ukraine).
6. Nikiforova L. [Electronic resource] // Multiversum. Philosophical Almanac. – Kyiv: Center of Spiritual Culture. – 2005. – № 48 (in Ukraine). – Access mode: http://www.filosof.com.ua/Jornel/M_48/Nikiforova.htm
7. Gray J. Funeral education: politics and culture in the sunset of our time / J. Gray. – Moscow: Praksis, 2003. – 368 (in Russian).
8. Popper K. Problems of philosophy. – 1992. – № 8–10. – pp. 49–79 (in Russian).
9. Weber M. Basic sociological concepts / M. Veber. – Moscow: Progress, 1990. – 764 (in Russian).
10. Shchilz E. The content of the term «tradition». Comparative study of civilizations / E. Shchilz. – Moscow: Aspekt Press, 1998. – pp. 240–245 (in Russian).
11. Eisenstaedt S. The new paradigm of modernization – the collapse of the early paradigms of modernization and revision of the relation between tradition and modernity. Comparative study of civilizations / S. Eisenstaedt. – Moscow: Aspekt Press, 1998. – pp. 470–479 (in Russian).
12. Urchenko E. [Electronic resource] // Multiversum. Philosophical Almanac. – Kyiv: Center of Spiritual Culture. – 2004. – № 42 (in Ukraine). – Access mode: http://www.filosof.com.ua/Jornel/M_42/Jurchenko.htm
13. Toffler A. Metamorphosis of power / A. Toffler. – Moscow: «АСТ». – 2003. – 669 (in Russian).
14. Fukuyama F. The end of history and the last man / F. Fukuyama. – Moscow: «АСТ», 2001. – 488 (in Russian).
15. Sakaiya T. The value created by knowledge, or the history of the future / T. Sakaiya. – Moscow: Academia, 1999. – С. 340–371 (in Russian).

АННОТАЦИЯ

Ковальский Г. Е. Дихотомия социальной реальности: традиционность vs новационность.

Рассматривается диалектическая дихотомия традиционности и инновационности. Показывается функциональная нагрузка традиции в

существовании общества. Определяется традиционность предпосылок возникновения и закрепления в общественной практике новационных элементов. Перечислены научные подходы рассмотрения современности: прогрессистская парадигма; критика индустриальной эпохи; сравнительный анализ традиционного и постиндустриального обществ.

Ключевые слова: традиционное общество, социальная реальность, традиция, новация, модернизация.

SUMMARY

Grigoriy Kovalskyi. Dichotomy of Social Reality: Traditional vs Novation.

We consider the dialectical dichotomy of traditional and innovative. The dichotomy of traditionalism and modernism due to the state of the modern world, it will give rise to the unification of related principles of civilization. The interaction of tradition and innovation is a necessary objective conditions that ensure the development and progress.

Showing functional load the tradition of the existence of society. Modern and traditional opposition, gave birth to a very controversial understanding of the relationship between modern and traditional elements in the development of society. According to this understanding, the continuous development and modernization in different institutional spheres depend on the degree of destruction of all traditional elements and equivalent to destruction. Reducing the impact of traditions enhances the ability of society to cope with the challenges of the time, social forces and the ability to develop its own institutional structure.

It defines traditional prerequisites for the emergence and consolidation in public practice novation elements. The transition of society to a new level of systemic organization is a consequence of the operation of hereditary ties self-transformation: self-replication activity continued in the tradition of self-formation and an improved quality of innovation activities. The development includes the deployment of a system of causal relationships, so the changes of objective conditions of social development can cause changes in the interaction of tradition and innovation, lead to a new type of relationship between them.

Listed scientific approaches consideration of modernity. The dissonance of traditional and contemporary has played a very important role in classical studies and contemporary literature. Traditional society is often described as static, which is inherent in a low degree of differentiation and specialization, urbanization and education. Modern society is seen as the embodiment of a high level of differentiation and urbanization, literacy and access to mass media. Traditional society is based on the power of the traditional elite. Modern society inclusive of the masses who do not accept the legitimacy of the traditional principles and rulers. Traditional society was limited by cultural boundaries, approved tradition. Modern societies are characterized by cultural dynamics and focus on change and innovation. One of the principles of social development is the internal self-organization of social phenomena and processes influenced by the external environment. It helps to preserve the

integrity and regularity of the social system. Interaction and functional load of tradition and innovation passes certain stages of development of society characterized. On the stage of society gets the characteristics of internal consistency and systematic through the establishment of a stable basis in the form of tradition, provides the primary procedure for potential development.

With a tradition of supporting the long-term regulation and management of social processes by providing samples of institutions and organizations. At the stage of transformation of the qualitative changes of objective conditions for the functioning of society, a certain degree of effectiveness of the traditions are lost, but a positive basis for the formation of a source of innovation, productive activity which leads to the establishment of a new level of development of the social system. In the period of transformation or structural deformations leading function is to protect the tradition of the disorganization of society.

Key words: *traditional society, social reality, tradition, innovation, modernization.*